

RzPP-DPW-WPII.420.2.2023

Pan Marcin Wiącek
Rzecznik Praw Obywatelskich
Biurowisko Rzecznika Praw Obywatelskich
e-puap

Szanowny Panie Rzeczniku,

Rzecznik Praw Pacjenta przeprowadził czynności wyjaśniające w związku z informacjami medialnymi, z których wynikało, że podlaskie szpitale, do których zgłosiła się 14-letnia pacjentka w ciąży będącej wynikiem gwałtu nie wykonały u niej terminacji ciąży. Ostatecznie zabieg został u pacjentki wykonany w jednym ze szpitali w Warszawie.

I. Podjęte działania

Rzecznik Praw Pacjenta podjął następujące czynności celem wyjaśnienia sprawy:

1. 24 stycznia 2023 roku wystąpił do Fundacji na Rzecz Kobiet i Planowana Rodzina (która to fundacja nadała rozgłos sprawie) o informację:
 - 1) kiedy miała miejsce opisana w mediach sytuacja;
 - 2) które dokładnie podmioty lecznicze odmówiły wykonania zabiegu u małoletniej pacjentki? Ponadto Rzecznik poprosił o wskazanie danych małoletniej pacjentki i danych jej opiekuna prawnego.

W odpowiedzi (pismo otrzymane 1 lutego 2023 roku) ww. fundacja wskazała, że ze względu na uzgodnienia z rodziną małoletniej pacjentki oraz ich wolę, nie udzieli odpowiedzi na ww. pytania.

W związku z powyższym pismem z dnia 1 lutego 2023 roku, Rzecznik ponownie wystąpił do ww. fundacji o udzielenie odpowiedzi na pytanie, w którym szpitalu w Warszawie dokonano terminacji ciąży. Odpowiedź otrzymano 10 lutego 2023 roku.

2. 27 stycznia 2023 roku Rzecznik zwrócił się do 16 szpitali z województwa podlaskiego, które na terenie ww. województwa wykonują świadczenia z zakresu ginekologii i położnictwa m.in. z zapytaniem, czy do ww. placówek zgłosiła się 14-letnia pacjentka, opisana w doniesieniach medialnych, z prośbą o pomoc¹?

Każdy z 16 szpitali odpowiedział, że wskazana 14-letnia pacjentka się do nich nie zgłosiła. Wyjaśniły także, że nie było przypadków odmów pacjentkom udzielenia świadczenia terminacji ciąży z powodu klauzuli sumienia w latach 2022-2023.

3. 27 stycznia 2023 roku Rzecznik zwrócił się do Prokuratury Krajowej z prośbą o informację, która jednostka organizacyjna prokuratury prowadziła bądź prowadzi postępowanie przygotowawcze w sprawie gwałtu na małoletniej 14-latkce.

Z odpowiedzi wynikało, że postępowanie przygotowawcze jest prowadzone w Prokuraturze Rejonowej. Jednocześnie dodano, że wbrew informacjom medialnym pokrzywdzona jest osobą pełnoletnią i ma 24 lata. W piśmie wskazano, że w dniu 29 grudnia 2022 roku Prokurator Prokuratury Rejonowej sporządził pismo skierowane do pacjentki, w którym wskazał, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy uzasadnił przedstawienie zarzutów popełnienia przestępstwa ustalonemu sprawcy, a tym samym zostały spełnione warunki określone w art. 4a ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 7 stycznia 1993 roku o planowaniu rodziny ochronie płodu ludzkiego oraz warunkach dopuszczalności przerywania ciąży.

Z uwagi na powyższe informacje, Rzecznik 2 lutego 2023 roku zwrócił się do Prokuratury Rejonowej z prośbą o wskazanie danych pokrzywdzonej i daty jej urodzenia, ewentualnie numeru PESEL.

W odpowiedzi podano, że Prokuratura prowadzi postępowanie przygotowawcze w sprawie doprowadzenia pokrzywdzonej 24-latkki, nieporadnej ze względu na stan psychiczny wynikający z upośledzenia umysłowego i niezdolnej z tego powodu do pokierowania swoim postępowaniem, do obcowania płciowego, tj. o czyn z art. 198 kk.

4. 2 lutego 2023 roku Rzecznik zwrócił się do Centrali Narodowego Funduszu Zdrowia o wskazanie podmiotów leczniczych, które na terenie Warszawy udzielają świadczeń z zakresu ginekologii i położnictwa i od 29 grudnia 2022 roku do końca stycznia 2023 roku zgłosiły do rozliczenia w ramach umowy z NFZ zabieg oznaczony jako M17 - indukcja poronienia.

3 lutego 2023 roku Rzecznik otrzymał odpowiedź z Narodowego Funduszu Zdrowia, z której wynikało, że trzy szpitale dokonały w tym czasie indukcji poronienia.

5. 6 lutego 2023 roku Rzecznik przeprowadził zbadanie spraw na miejscu w dwóch szpitalach w Warszawie. W wyniku tych czynności ustalono, że terminacja ciąży u 24-letniej upośledzonej pacjentki została przeprowadzona w dniu 29 grudnia 2022 roku

¹ <https://fakty.tvn24.pl/oglądaj-online,60/zgwalconej-14-latkce-z-niepelnosprawnoscia-intelektualna-odmowiono-aborcji-wbrew-przepisom,1134088.html>.

(po uprzedniej konsultacji psychiatrycznej) w jednostce organizacyjnej jednego z warszawskich szpitali. Szpital przedłożył dokumentację medyczną pacjentki, w której znajdowało się pismo Prokuratora Rejonowego wskazujące na podejrzenie popełnienia czynu zabronionego z art. 198 kodeksu karnego, datowane na 29 grudnia 2022 r.

6. 6 lutego 2023 roku Rzecznik zwrócił się do Podlaskiego Oddziału Wojewódzkiego NFZ, o wskazanie jakie procedury medyczne dotyczące pacjentki zostały zgłoszone do rozliczenia w ramach realizacji umowy z Oddziałem NFZ i przez jakich świadczeniodawców (za okres od początku września 2022 r. do końca stycznia 2023 r.). 7 lutego 2023 roku otrzymaliśmy odpowiedź.

Zgodnie z ww. informacjami: 26 listopada 2022 roku pacjentka zgłosiła się do Szpitala (Nocna i Świąteczna Opieka Zdrowotna) w celu wykonania testu ciążowego, następnie 9 grudnia 2022 roku do poradni przyszpitalnej w celu wykonania badania. W dniu 29 grudnia 2022 roku dokonano terminacji ciąży w szpitalu w Warszawie.

7. 7 lutego 2023 roku Rzecznik Praw Pacjenta podjął decyzję o zbadaniu sprawy na miejscu w szpitalu na terenie województwa podlaskiego.

II. Ustalenia

1. Na podstawie podjętych przez Rzecznika Praw Pacjenta czynności ustalono, że nieprawdą jest, że pokrzywdzoną pacjentką jest „14-latka z Podlasia”, jak początkowo wynikało z przekazów medialnych” – a 24-letnia mieszkanka Podlasia.
2. Jak wynika z dokumentacji medycznej pacjentka w dniu 9 grudnia 2023 roku zgłosiła się do poradni przyszpitalnej Szpitala Powiatowego w celu potwierdzenia ciąży. Z dokumentacji wynika, że był to 8 tydzień ciąży oraz w tym też dniu wystawione zostało potwierdzenie dla Komendy Powiatowej Policji dotyczące ciąży pacjentki. Z dokumentacji medycznej pacjentki znajdującej się w podmiocie leczniczym nie wynika aby pacjentka, czy też jej ciotka zgłaszała się do podmiotu, czy też przeprowadzała rozmowy związane z planem terminacji ciąży. W dokumentacji nie było wpisu, adnotacji, ani dokumentu powołującego się na klauzulę sumienia.
3. 29 grudnia 2022 roku Prokurator Prokuratury Rejonowej skierowała pismo do pacjentki, w którym wskazał, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy uzasadnił przedstawienie zarzutów popełnienia przestępstwa ustalonemu sprawcy, tj. o czyn z art. 198 kodeksu karnego, a tym samym zostały spełnione warunki określone w art. 4a ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 7 stycznia 1993 roku o planowaniu rodziny ochronie płodu ludzkiego oraz warunkach dopuszczalności przerywania ciąży.
4. 29 grudnia 2022 roku pacjentka (11 tydzień i 6 dzień ciąży) zgłosiła się do Szpitala w Warszawie, gdzie po konsultacji psychiatrycznej, badaniu oraz po zapoznaniu się z pismem Prokuratora Rejonowego potwierdzającego, że doszło do popełnienia czynu zabronionego, została przeprowadzona terminacja ciąży.

5. Z dokumentacji medycznej znajdującej się w szpitalu warszawskim wynika, że pacjentka przebywała w nim od 29-30 grudnia 2022 roku, nie ma wpisu, o obecności pacjentki w podmiocie 28 grudnia 2022 roku.
6. W ww. podmiocie leczniczym u pacjentki została przeprowadzona konsultacja psychiatryczna (29 grudnia 2022 roku, g. 11:12), z której wynikało, że pomimo upośledzenia umysłowego jest w stanie rozemnić się co do swojej sytuacji zdrowotnej oraz sensu i celu wykonywanej procedury medycznej.
7. Pacjentka wyraziła świadomą zgodę na zabieg terminacji ciąży. O godzinie 12:30 odbyło się konsylium lekarskie, na podstawie którego podjęto decyzję o udzieleniu pacjentce gwarantowanego świadczenia w postaci zastosowania procedury wczesnego zakończenia ciąży. Zabieg terminacji ciąży wykonano o godzinie 15:15. Pacjentka 30 grudnia 2022 roku opuściła podmiot leczniczy.
8. Z dokumentacji medycznej znajdującej się Szpitalu Powiatowym wynika, że pacjentka 25 stycznia 2023 roku zgłosiła się na kontrolę do poradni przyszpitalnej, w aktach znajduje się wypis ze szpitala w Warszawie.

Podsumowanie:

Zebrane dowody podczas zbadania spraw na miejscu, w szczególności analiza: dokumentacji medycznej, dokumentów zbiorczych wszystkich pacjentek zgłaszających się do podmiotu leczniczego z województwa podlaskiego o którym wypowiedziała się w mediach rodzina pacjentki, księgi odmów znajdującej się w podmiocie leczniczym, a także rozmów z samym personelem medycznym i dyrekcją placówki nie wykazały, aby 24-letnia pacjentka zgłosiła się do podmiotu leczniczego w celu terminacji ciąży i doszło do odmowy udzielenia tego świadczenia.

Ponadto z odpowiedzi 16 podmiotów leczniczych, do których wystąpił Rzecznik Praw Pacjenta, nie wynika aby zgłosiła się do nich pacjentka celem wykonania terminacji ciąży.

Reasumując, dokumenty, wyjaśnienia i zebrany w sprawie materiał dowodowy nie wskazują na zgłoszenie się pacjentki do szpitala w woj. podlaskim w celu dokonania terminacji ciąży oraz odmowy jej dokonania ze względu na klauzulę sumienia.

W tym miejscu chciałbym zapewnić Pana Rzecznika, że wszystkie sprawy, które do mnie wpływają są traktowane z najwyższą uwagą i zaangażowaniem. Pacjenci, członkowie ich rodzin, osoby bliskie, mogą skorzystać i korzystają z możliwości zgłoszenia sprawy w każdy możliwy sposób, tj. telefonicznie, mailowo, pisemnie w tradycyjny sposób, za pośrednictwem chatu, czy formularza dostępnego ze strony internetowej. Każdorazowo, na ile charakter sprawy na to pozwala, rozważana jest możliwość pozostawienia danych wnioskodawcy czy też sygnalisty do wiadomości Rzecznika. Zdarzają się sytuacje, kiedy sprawy są zgłaszane w sposób anonimowy i jeśli tylko zachodzi uprawdopodobnienie naruszenia praw pacjenta, każdorazowo są podejmowane z urzędu.

Zapewniam, iż służbę na rzecz Pacjentów traktuję jako misję i zobowiązanie o charakterze publicznym, tym samym staram się nadawać wiarygodność moim działaniom poprzez obiektywną ocenę stanu faktycznego.

Z poważaniem
Bartłomiej Chmielowiec
RZECZNIK PRAW PACJENTA